نشریات کریمی

۲۵ نچی جزء

اسقاندیناویالیلر

روسچەدن ترجمە ایدلدی .

محرری ف . ف . پوتسیقوونچ : مترجمی فاتح کریمی .

«کریموف ، حسینوف وشرکاسی» نڭ مطبعەسی
اورنبورغ — ۱۹۱۲ .

ناشری :
حسین حسینوف کتابخانه‌سی
اورنبورغده .

اسقاندیناو یالیلر

یاوروپا قطعه‌سینڭ شمال غربیسنده، بالطیق دیڭزینڭ آرتنده، اوچ طرفندنن صو ایله چولغانغان بر مملکت بار. بویر «اسقاندیناویا یارم آطه‌سی» دیب آتالادر. بو یارم آطه‌نڭ اوستی طوفراق و بیك کوب غرانیت طاشلری ایله قاپلانمش اولوب آستی یالڭز غرانیتدن عبارتدر. اسقاندیناویا، یر یوزنده طاولی و طاشلی مملکتلرنڭ برسیدر. بونڭ هر یری خصوصا غرب طرفلری بیك طاولر ایله قاپلانمش اولوب بعضیلرینڭ باشلری دائما قار و بوظلر ایله اورتولیدر. اسقاندیناویا یارم آطه‌سینڭ شرق طرفلری بالطیق دیڭزینه طابا آوشقان تیگز صحرالردن، غرب طرفلریده بحر محیط آطلاسیغه طابا توشکان طاولردن عبارتدر. شرق طرفلرینڭ ایڭ گوزه‌ل یرلری: طاولر و طاشلر ایله احاطه قیلنغان زور زور کوللردر. کول اورطه‌لرنده بعضیسی طاولی طاشلی، بعضیسی اورمانلی یالانلی و بعضیلری تکه یا که سوزه‌ك، زور و کچکنه اوطراولر بیك کوبدر. اسقاندیناویا کوللرینڭ ایڭ گوزه‌لی: اوستنده هر وقت کیمه‌لر، پاراخودلر یوری طورغان، یار بویلرینه ماتور ماتور آوللر و ایسکی سرایلر بنا قیلنغان «مه‌لار» کولیدر. غرب طرفنده کوللر آز ایسه ده صونڭ به‌رلووی ایله یارلر آشالوب بیك کوب کورفزلر حاصل اولمشدر. بو کورفزلر یا که اسقاندیناویالیلر تعبیرنچه «فیئورد» لر کوبسنچه

یوز، ایکی یوز چاقروم قدر اچکه کروب خلقنڭ بر برسی ایله خبر-
لەشووینه وقاتناشووینه واسطەلق ایتمکدەدرلر. بونلر بیك تیرەن
بولغانلقدن زور صولر اورنینه طورالر. بونلردە یوروچی پاراخودلر
مملکتنڭ اچینه یراق یرلرگه قدر کرە آلالر.

«فیئورد» لرنڭ یارلری بییك طاشلر وتوبەلری قارلی بولغان
طاولر ایله قاپلانغانغه کورە، بونلر غایت گوزەل و مهابت منظرەلی
بولالر. اسقاندیناویا یلغەلری ئلله نی قدر کوللردن اوتکانگه کورە
صولری بیك کوب بولا. یوللرندە بیك کوب و گوزەل شارلاوقلر
حاصل قیلەلر. أسقاندیناویانڭ دیگز بویلری بیك کوب اوطراولر
(«اشخەر» لر) ایله احاطه قیلنمشدر. اشخەرلر خصوصا غرب طرفندە
کوبدر. بعض یرلرندە ئلله نیقدرسی بر برسی یانندن تزیلوب
کیتوب یار ایله اوطراولر آراسندە اوزون بر دیگز حاصل بولادر.

اسقاندیناویا یارم آطەسی، یاوروپانڭ ایڭ شمالندە و صووق
قطعەلر دائرەسندە اولدیغندن بوندە خلق طورماسقه تیوشلی توسلی
کورنسەدە، جلی دیگز آغوملری سایەسندە بو مملکت دائما صووق
بولوب طورودن قوتولمشدر. اسسی یاقلردە بولغان دیگز صولری
قویاش ایله جلنوب صووق یاقلرغه آغادر. بو جلی آغوم صولری
یاوروپانڭ غربی یارلرندن اوتوب دیگز بویلرینی و هوانی جلتمقدەدر.
جلی دیگز هواسی صالقون یرلر بویونچه آغوب اول یرلرنڭ
صووقلقلرینی کیمتەدر. شونڭ ایله برابر، هوانڭ آغووی ایله یاغمور
بولوطلریدە آغوب کیلمکدەدر. دیگزنڭ جلی هواسی ایله جلی جیللر
سایەسندە اسقاندیناویا یارم آطەسندە: بوك، ایمەن، قاراما کبك
یاوروپانڭ اورطەلرندە اوسە طورغان آغاچلردە اوسمکدەدر. بو
آغاچلر اورطه و جنوب طرفلردە زور زور اورمانلر بولوب
اوطورا. شمال طرفلرینه طابا: قاین، چرشی، نارات آغاچلری

اوچری باشلیدر. عموما اسقاندیناویا یارم آطه‌سی اورمانلرغه بای بولوب اوستینڭ دورتدن بر الوشـی اورمانلر ایله قاپلانمشدر. بو مملکت اوّللری اورمانغه دخیل بایوراق بولغان ایسه‌ده آغاچلری کیسلوب اوطونغه یاغلغان وچیت یرلرگه چغاریلوب بتمشدر.

اسقاندیناویا اورمانلرنك همیشه: بوری، آیو، اورمان ماچیسی، روسماخ و تولکی کبك وحشی حیوانلر یورومکده‌در. وحشی کجه‌لر بیك آزایغان. «بلان» لر حاضرگی وقتك آنچق یورطلرده‌غنه اوچریدر. صایری طورغان قوشلر اسقاندیناویاده بیك آز بولدیغندن اور-مانلری یاورو پانك باشقه اورمانلرینه قاراغانده طاوشسز وطنچدر. آنڭ قاراوی: پینگوین، قایر ودیگر قارلغاچلری کبك دیگز قوشلری غایت کوب بولوب، یار بویلرنده و دیگز اوستلرنده کتو کتو بولوب اوچوب یوریلر. دیگز قوشلری کوبسنچه کشی طورمی طورغان اوطراولرده اویالیلر. بوندی اوطراولرغه کرو نیقدر قیین بولسه‌ده صونارچیلر آنده کره‌لر و قوش اویالرینه یابشا یابشا منوب آنلرنك قاوری وکوکایلرینی جیالر. خصوصا اورده‌ك جنسندن بولغان «غاغا» قوشینڭ بوی غایت قیمتلیدر.

اسقاندیناویاده حاضرنده آلتون، کموش، سینق، باقر کبك معدنلر چغارلمقده‌در. اوّللری معدن اوچاقلری بونده بیك کوب اشلانمش ایسه‌ده حاضرگی وقتده کوبسنده معدنلر بیك آز ایغان وبعضیلری بتونلای طاشلانمشدر. معدن قازیله طورغان یرلرنڭ کوبسی شمال طرفلرنده بولوب، قصقه جای کونلرنك گنه اشله‌نیله‌در. اسقاندیناویا یارم آطه‌سنك تیمر ماده‌لری بیك کوب اولوب بونلرنڭ یارطیسندن آرتغی صاف تیمردر. لکن بو یرلرنڭ کوبسی حاضرگه بوش یاتقرلمقده‌در. حاضرگی وقتك تیمر قازیتولر مملکتنڭ اورطه و جنوب طرفلرنك‌غنه‌در. اسقاندیناویاده یاصالغان: تیمر، چوین،

قرچ اسقانديناو ياليلرنڭ اوزلرندن آرتوب چيت مملكتلرگه ده چقارلمقده‌در. بونده طاش كومری بيك آز بولغانغه كوره معدنلرنی اشله‌گان وآريتكان وقتلرده آغاچ استعمال ايتارگه لازم بولا و شول سببلی اورمانلر بيك كوب بته‌در.

اسقانديناويا يارم آطه‌سينڭ مساحهٔ سطحيه‌سی ١٤ مڭ مربع ميل بولوب، روسيه‌دن صوڭ ياوروپاده ايڭ زور بر مملكتدر. لكن اهاليسی باری ٨ ميليونغنه بولوب، خلقينڭ طغزلغی جهتندن ايڭ صوڭ درجه‌ده كيلمكده‌در. اسقانديناويا يارم آطه‌سی طبيعت وياراتلش جهتندن بر توسلی بولسه ده اداره جهتندن بو مملكت ايكيگه آيرلمشدر: برسينه اسويچ، برسينه نورويچ ديلر. بو ايكی مملكت اوزلرينه مخصوص آيروم نظاملر ايله اداره قيلنوب، اوزلرينه مخصوص محكمه‌لری وعسكرلری بار. يارم آطه‌نڭ شرق طرفی آلتی ميليون خلقلی اسويچ مملكتی وغرب طرفيده اوچ ميليون خلقلی نورويچ مملكتيدر. اسويچليلر ايله نورويچليلرنڭ معيشت وعادتلری آراسنده بايتاق آيرما بار: اسويچليلر ياقتی چرايلی شاد بر خلق بولوب، «شمال فرانسوزلری» اسمنده يورتلمكده‌درلر. نورويچليلر ايسه انگليزلر شيكللی آور طبيعتلی، چتق چرايلی واوز سوزلی بر خلقدر. گرچه آنلر عرف وعادت جهتنچه بر برلرينه بتونلای باشقه بولسه‌لرده نسل جهتنچه بر برسينه قرداش اولوب، ايسكی اسقانديناو خلقينڭ ايكی طارماقليدر. بونلر عموميتله تواضعلی، صاف كوڭللی، طوغری سوزلی، ديندار، غايت طربش، جسارتلی، چدام و وجدانلی بر خلقدر. وطنلرن سويو ايله افتخار ايته‌لر. ديڭزنی اوزلرينڭ ايكنچی وطنلری صانيلر. اسقانديناوياليلر اصلده ايسكی بر تلدن طارالغان ئُچ‌ْ نيچه شيوه‌ده سويلشه‌لر.

اسقانديناوياليلرنڭ اوچدن ايكی الوشی ايگونچيلك وعموميتله

بر اشلری ایله معیشت ایته‌لر. اوّللری اسقاندیناویالیلرنك یرلری عمومنکی تولوب، یالانلر، بواونلر و باصولر بر نیچه یورتقه حتی آولرغه عائد بولغانلر. یرلر بر نیچه یل ایچون یورت باشینه قاراب بولینه کیلمشدر. صوڭره‌لری یرنی بوروشچه بیلوواصولی بتوب بر خصوصی کشیلرنك ملکلری بولغان. شویله ایسه‌ده، اسقاندیناویانك بعض طرفلرنده اوّلگیچه یر بیلوو اصولی همیشه باردر. اسقاندیناویاده زور بر خوجه‌لری هیچ یوق دیه‌رلکدر. لکن یرلر بیگروك واقغه بولینب کیتمه‌سون ایچون مخصوص نظاملر قویولغان. اسقاندیناویا نظاملری بوینچه: اوچ کشینیگنه طویدره آلورلق بولغان براوچاستقه یر دخیده کچره‌کگه بولینورگه یارامیدر. یرسز کشیلرنك بعضیلری اجاره‌گه یر آلوب ایگون ساچالر، یاکه باشقه بر سودا وهنر ایله کون کوره‌لر. اسقاندیناویاده ۵۰-۶۰ یللردن بیرلی بیك یاخشی زراعت ماشینالری استعمال ایتله‌در. بر یرگه بر وقت آشلق ساچالر، بر وقت قاربوز، قاون، قیار کبك نرسه‌لر ایگه‌لر. یالگز مملکتنك یوغاری یاقلرنده‌غنه اورمانلرنی یاندروب یانغان یرینه آشلق ساچو عادتی قالمشدر. اسقاندیناویالیلر اوزلرینك اجتهادلری، چدامللقلری ایله سازلق کوللرنی کیبدروب، چوب چارلی یرلرنی طاراتوب کوندن کون زراعت یرلرینی آرتدرمقده‌درلر. لکن طرش اسقاندیناویالیلر نیقدر اجتهاد قیلسه‌لرده زراعت یرلری همیشه آز بولوب، اسویچده بیشدن بر الوش قدر، نورویچده ایسه آندنده آزدر. بناءً علیه، وطنلرن سعادتگه ایرشدرر ایچون اسقاندیناویالیلر کیله‌چکده دخی کوب همتلر صرف ایتارگه لازم بولاچقدر. صووق منطقه‌ده وطاو طاش یاتقان یرلردن باشقه دخی اسقاندیناویانك یارطیسی همیشه بوش وفائده‌سز حالك طورمقده‌در. زراعت اصوللرینك یاخشیلانووی

سببلی بو مملکتده آشلق حاصل بولویده کوب آرتمشدر. حاضرگی وقتده اسویچ خلقی اوزی ساچکان آشلق ایله معیشت ایتوب چیتدن آلورغه محتاج بولمی. آنڭ اوستینه حتی آراقی یاصارغه‌ده آرتوب قالادر. بو مملکتلرگه آشلق چیتدن بیك آز کرتیله. بونلرنڭ باشلیچه‌لری بغدای و آرش اونلریدر.

نورویچ مملکتی ایسه گرچه هواسی جلیراق وأوله‌نلرده مونی یاخشیراق اوسه طورغان بولسه‌ده قرلر غایت آزدر. اوزنده اوسکان آشلغی اوز خلقینه یتمه‌د گندن چیت مملکتلردن وباشلیچه آرخانغیلت شهری آرقیلی روسیه‌دن آلورغه محتاج بولالر. اسقاندیناویاده آشلق بردرجه یاخشی یتشسه‌ده بونده بعضا آچلقلرده بولغالیدر. شونڭ ایچون اسقاندیناویالیلر طوقلق یللرنده آرتق آشلقلرینی اورتاق آمبارلرغه صالوب قویالر. هرکم کیره‌ك وقتده اوزینڭ آشلغینی شوندن آلا آلادر، هم احتیاج وقتلرنده شوندن بورچقه آلوب طوررغه‌ده ممکن بولادر.

اسقاندیناویاده باشلیچه: آرش، آرپا، صولی ساچیله. بغدای بیك ناچار اوسدگندن بعض یرلرده‌گنه ساچلمکده‌در. اسقاندیناویانڭ جایی غایت قصقه وکوبسنچه صالقون بولا. شول سببلی آشلق اولگوره آلمی قالا. شوڭا کوره، یاشیل کوینچه اوروب، طایاقلرغه ألوب صوگندن کیبتوه‌لر. آرپانی کوب وقتده پچان اورنینه چابوب آلالر. بونلی یللرنی «یاشیل یل» دیب آتیلر.

اسقاندیناویاده زراعت ایله برگه مال أصراو اشیده یاخشیلانمقده‌در. اسقاندیناویانڭ اوز ماللری واق جنسدندر. صیرلری کچکنه، موگوزسز، یه‌مسز، لکن غایت چداملی بولالر. قاطی نرسه‌لر آشیلر. دیگز بویلرنده‌غی قابقلرنی حتی بالق آشارغه‌ده اوگره‌نه‌لر. اسقاندیناویانڭ صارقاریده واق بولا. لکن صیرارینه قاراغانده

چداملیراقدرلر. آنلرنی کوبسنچه قرلرده، یالانلرده یاکه‌ور آستنك وقاطی بوران اچنده قالدیرالر. هم آنلرغه صووقنك برده ضرری تیمیدر. اسقاندیناویانك هواسی وأوله‌نلری یاخشی جنس صییرلر وصارقلر ایچون یاراماغندن اسقاندیناویالیلر آنلرنی آصری آلمیلر. لکن بو حقده باشقه چاره طابوب اوزلرینکن یاخشیلاتورغه کرشکانلر. شویله‌که: چیت یرلردن یاخشی حیوانلرنی کیتروب اوزلرینکی ایله قوشالر وشول طریق ایله آقرون ماللرینی یاخشیلاتا بارالر. اسقاندیناویاده بولونلر یاخشوق کوب بولسه‌ده جایلرنك قصقه‌لغی سببلی أوله‌نلری اوسوب اولگورمی، سیردك وغایت واق بولا. بوندن باشقه بو مملکتلرده یاغموردە بیك کوب بولدیغندن أوله‌نلرنك کوبسی چروب بته وجیوامیچه قالادر. شول جهتدن بونده پچان بیك قدرلیدر. قش کونلرنده ماللرغه کوبسنچه صالام، آغاچ یافراقلری ونچکه بوتاقلر ایله‌قوشوب واقلاب تویلگان بالق باشلری آشاتالر. جای کوننده ایسه ماللر آیاق آستندن آشاب یوریلر. مال آشاتا طورغان آزقلری نیقدر آز وناچار بولسه‌ده اسقاندیناویالیلر مالنی کوب آصریلر. اوزلرندن آرتقان ایت، سوت، تیری کبك نرسه‌لرنی کوکای، مای ایله برگه انگلتره‌گه‌ده‌صاتالر.

اسقاندیناویالیلرنك معیشتلرنده اورمان بیك اهمیتلی بر اورن طوتمقده‌در. اسقاندیناویانك آغاچلری یاخشیلق جهتندن دنیاده‌برنچی درجده صانالالر. آنك ناراطلری کیمه‌لر یاصارغه، خصوصا کیمه ماچتالرینه کیته‌در. اسقاندیناویا ناراطلرینك قایریلری برتوسلی‌وهر یری برقالونلقده بولولری ایله بتون دنیاغه مشهوردر. عادتده اسسی یاقلرنك قایریلری بیك قالون وبومشاق، صووق یاقلرنك قایریلری یوقا وقاطی بولادر. شول قدرسی بارکه، گرچه اسقاندیناویاده اورمانلر کوب بولسه‌ده خلق آزبولدیغندن اورمان‌اشلری بیك توبان

درجه‌ده‌در. اسقاندیناویاده اورمانلر قاراماسه‌لرده آنلرنی یوق بارغه کیسمیلر، کیسسه‌لرده کشی طورا طورغان یرلردن یراق اورما‌نلرنیغنه کیسه‌لر. کیسلگان آغاچلرنی قار اوستندن اوستروب صوارغه توشروب کول ونهرلر بویلاب زاڤودلرغه آغزالر. زاڤودلرده آنلردن: طاقطه‌لر، بوره‌نه‌لر یاصالوب چیت یرلرگه صاتله‌در. آغاچ صاتودن هر سنه اسقاندیناویاغه ۱۵۰ میلیون صومدن آرتق آقچه کیله‌در.

اسقاندیناویانڭ دیڭزلری وخصوصا بحر محیط آطلاسی هرتورلی بالقلر ودیڭز حیوانلری ایله طولیدر. شونڭ ایچون دیڭز بویلرنڭغی خلقلر بالقچیلق ایله معیشت ایته‌لر. اسقاندیناویا خلقینڭ اوندن بر الوشی بالق ایله یاشادغندن بالقچیلق اسقاندیناویا ایچون غایت اهمیتلی بر اش صانالادر. ۱۰۰ - ۱۵۰ ساژین تیره‌نلکده‌گی یرلرگه ئلله نیچه قارماقلر صالوب نورویچلر لاسوس، نالیم بالقلرینڭ مخصوص بر نوعینی، هم تورلی عجیب الشکل دیڭز بالقلری طوتالر. دیڭز بالقلرینڭ ایڭ اهمیتلیلری: «سیلد» و «تریسکه» بالقلری بولدیغندن، مڭلرچه کیمه‌لر آنلرنی طوتو ایله مشغولدرلر. سیلد وتور-یسکه بالقلری ایله یوز مڭلرچه آدملر معیشت قیلمقده‌در.

سیلد بالغی نورویچ بویلرنده یلنڭ یل بوینچه خصوصا اوولدق ساچو ایچون یار بویلرینه چققانده یاز کونلرنده بیک کوب طوتولمقده‌در. یاز کونلرنده سیلد بالقلری بیک زور وسیمز بولوب، کتو کتو یوزوب یورمکده‌در. یلنڭ باشقه وقتلرنده واق واق کتولرگه بولینوب دیڭز توبلرینه کیته‌لر. آنلر قایدن کیله‌لر وقایده کیته‌لر هیچ کمگه معلوم توگلدر. لکن یلنڭ قای وقتنده، قای یرده ظاهر بولاچقلری معلوم بولوب شول وقتقه هرتورلی کیمه‌لر، قارماقلر و آولر حاضر-له نه‌در.

اسقاندیناویانڭ یارلری بویلاب «سیلد تیلیغرافی» اسمی ایله

مشهور بولغان بیك کوب تیلیغراف باغانالری اوطرتلمشدر. صواوستنك سیلدلر ظاهر بولغاچده شوندوق تیلیغراف ایله بالقچیلرغه خبر بیر- یلوب وهر یاقدن بالقچیلر جیولوب طوتاباشلیلر. ایکی مڭگه یاقین کیمه‌لر ایله بالقچیلر ایکی سازین اوزونلغی وبر سازین تیره‌نلگی بولغان آولر آلوب دیگزگه چغالر. ایك الوك آولرنڭ یارطیسی صالنوب آنلر طولوب کیمه‌گه چغارلغاچ ایکنچیلرنی صالالر. شول طریق ایله آولر ئلی بر یاقغه، ئلی بر یاقغه صالنه‌لر. شول روشچه از آزلاب دیگز بوینده بیك کوب سیلد اویوملری حاصل بولا. شوندوق حاضر طورغان کیمه‌لر، سودا پاراخودلری بالقلرنی تویه‌ب مخصوص اورنلرغه، خصوصا «به‌رگه‌ن» شهرینه آلوب کیته‌لر. آنده بالقلرنی بیك تیز بوشاتوب یارغه طاشیلر. یار بوینده کوبسنچه قوللرینه زور پچاقلر طوتقان خاتونلر بالقلرنی اُرچوب صو طوترلغان زور زور شانلرغه ارغتالر. شانلر بتونله‌ی طولغاچ واق پیچکه‌- لرگه طوزصووینه صالوب آوزینی یابوب آمبارلرغه صاقلارغه‌قویالر. اسقاندیناویاده هر یل طوتولغان سیلدلرنڭ مقداری ئلله نیچه میلیو- نلرغه یته‌در. لکن بعض یللرده بالق بیك یاخشی طوتولا، بعضیلرنده ایسه ناچار بولادر. طوتولو یاخشی بولسه بالقچیلر غایت راحت وشاد یاشیلر؛ ناچار یللرده آرالرنده آچلق ظاهر بولادر. نورویچ سیلدلری آرزان بولسه‌ده، هوللاندیه سیلدلرندن ناچار بولوب ناچارلغی آنچق طوزلاو اصولندن کیله‌در. هوللاندیالیلر طوتقان یرلرنده‌وك طوزلیلر. نورویچلیلر ایسه بر نیچه کون صوڭ طوزلمقده‌درلر. سیلد نازك بالق بولدیغندن بیك تیز بوزولادر. بوندن باشقه نورویچ سیلدلری چرشی پیچکه‌لرگه طوتولدیغندن صومالا تملری کیله‌در. لکن انگلتره، فرانسیه وباشقه مملکتلرگه کیته طورغانلرنی یاخشی ایمه‌ن پیچکه‌لرگه طوتورالر. چرشی پیچکه‌لرینه صالنغانلرینی ایسه روسیه‌گه یباره‌لر.

سیلددن صوڭ تریسکه اسملی بالق بیك کوب طوتولادر. تریسکه بالقلری بعض وقتلرده قالونلغی بر نیچه ساژین واوزونلغی بر نیچه چاقروم کومه حالنده زور زور کتو بولوب یار بویلرینه کیله‌لر. تریسکه یلنڭ هر وقتنده‌ده طوتولسه‌ده جای ویاز کونلرنده طوتوغایت یاخشی بولادر. تریسکه بالغی «لینا» ایله طوتولادر. لینا، غایت اوزون باو بولوب اول باوغه اوچلرینه تیمردن یاصالغان بالقلر طاغلغان بیك کوب جبلر بەیله‌نمشدر. لینالرنی دیڭزگه طاشلاب بر آزدن صوڭ طارتوب چغارالر. ئله‌کگان تریسکه‌لرنی آلوب لینانی دخیده دیڭزگه آرغتالر. شولای ایتوب آلتی بالقچی کونینه ایکی مڭ پودغه یاقین تریسکه طوتمقلەدر. طوتواغان بالقنڭ باشینی کیسوب طاشلاب سوتینی واچه‌کلرینی آلالر. باشی ماللرغه آشارغه کیته، سوتینی طوزلیلر واچه‌کلرندنده تورلی آورولر ایچون اجیله طورغان مشهور بالق مایی قایناتیله‌در. نورویچده یلینه ٣٠ مڭ پیچکه‌گه یاقین بالق مایی حاضرله‌نه‌در. تریسکه‌نڭ اوزی ایسه طوزلانوب نیمسلرگه، اسپانیونلرغه، یاکه کیبدریلوب ایتالیا، هوللاندیا وروسیه مملکتلرینه صاتلمقده‌در.

نورویچ تریسکه‌لری نیقدر آرزان بولسه‌لرده، ایڭ یاخشی صانالغان آمریقا تریسکه‌لرندن برده کیم توگلدر. کیپکان تریسکه‌دن نورویچلر دخیده مخصوص اون یاصاب تملی قویماقلر پشوره‌لر.

نورویچلیلرنڭ ایڭ یاراتقان اشلری کیت بالغی طوتودر. کیت بالغی طوتو ایچون بیك زور اوستالق، جسارت وکیمه‌لر حاضرله‌و ایچونده یاخشوقغنه بایلقده حاجت بولادر. لکن طوغری کیلوب یوللری اوگسه بار راسخودلرینیده قایتارالر. الوك وقتلرده کیت بالغینی بویله طوتقانلر: صونارچیلر دیڭزگه چغوب کیت بالغینی کورگاچ غایت صاقلق ایله یاقنراق باروب، باشینه غایت اوزون باو

بەیلەنگان غارپون (اوچ تشلی یاکور) أرغتوب کیتنك تنینه قادیلر. یارالانغان کیت ایسه باشده بر چوموب بر قالقوب یوری، صوگره قانینك کوب آغووی سببلی أوله. شوندن صوك اوزون باونك اوچینی طوتوب طورغان صونارچیلر أولگان کیتنی آقرونلاب آقرونلاب طارتوب ماینی و میوقلرینی کیسوب آلالر، تنینی دیگز قوشلرینه وحیوانلرینه قالدروب کیتەلر ایدی. حاضرگی وقتده ایسه کیت بالغینی طوتو باشقەچەدر: کیت بالقلری صو اوستندەجلنوب یاتقان، یا که غایت آقرونلق ایله ایرینوب یوزوب یوروگان قویاشلی کونلرده صونارچیلر مخصوص کیمەلر ایله دیگزگه چغوب کچکنه طوپلر ایله بر نیچه مرتبه آتوب اوترەلر. شول روشچه هر یل یوز مڭگه یاقین کیت بالغی أوترلدگندن بوحیوانلرنڭ مقداری غایت آزایمشدر. حاضر ایسه کیت بالغی بیك سیرەکلەنمش اولدیغندن آنلرنی طوتار ایچون یراق یرلرگه، بوز دیگزینه بارغه حاجت توشەدر.

قش آیلرینڭ بیك اوزونلغی وآوللرنڭ بازارلردن یراق بولولری اسقاندیناویالیلر آراسنده یورت یر نرسەلری یاصاونڭ بیك طارالوینه سبب بولمشدر. هرعائله اوزی ایچون کیرەك بولغان یورت یر نرسەلرینی اوزی یاصارغه اجتهاد قیلوب: کیندر طوغی، کارزینکەلر یاصی، آوار اوره، تورلی آغاچ صاوتلر وباشقه واق توباك یورت اسبابی حاضرلیدر.

فابریقه اشلرندن اسقاندیناویاده سیتسه کبك نرسەلر یاصاو آیروچه ترقی ایتمشدر. فابریقەچیلق اشلری موندە بیك کوبدن توگل باشلانمش ایسەده حاضر ئاله نیچه مڭ خلق شونڭ ایلەمشغولدر. جیتن، سوس ویفاك نرسەلری یاصاو اسقاندیناویاده بیك آزطارالمشدر. صوقنه یاصاو مونده کوبدن باشلانغان وبو صنعت یاخشوق مقدارده طارالغان بولسەده کینه اوز خلقینه یتەرلك درجەده اشلەنه آلمادیغندن

بر آز مقداری چیت یرلردن کیترلمکده‌در. زاۋود اشلری آراسنده موننگ باشلیچه: تیمر وچوین قیولا، آنلردن هرتورلی زراعت‌قوراللری وباشقه ماشینالر یاصالمقده‌در. اسقاندیناویا تیمر وقروچی اوزلر- ینگ یاخشیلقلری ایله انگلتره‌نگ مشهور تیمر وقروچلرندن برده کیم توگلدر.

اسقاندیناویاده ایگ طارالغان واهمیتلی بولغان هنر اورمان‌اشیدر. دیگز یارلری وزور صولر بویونچه بیک کوب آغاچ یارو واشله‌و زاۋودلری بنا قیلنغان. بونلرده طاقطه، بالقا، بروسلر، تیمر یول اشپا- للری، ماچتالر یاصالا وباشقه هرتورلی آغاچ اشلری اشله‌نه وبونلر هر طرفقه حتی ایگ یراق مملکتلرگه قدر ایلتوب صاتیله‌در. حاضرگی وقتده خام نرسه‌لردن باشقه اسقاندیناویادن هرتورلی یورت جهاز- لریده چغاریله‌در. صوگ وقتلرده اسویچده شرپی یاصاو غایت ترقی ایتوب اسویچ مملکتی اوزینگ شرپیلری ایله بتون دنیاغه مشهور بولدی. آنگ شرپی فابریقه‌لری هریل بیک کوب اورمانلرنی وخصوصا شرپی ایچون ایگ موافق بولغان اوصاق آغاچلرینی بترمکده‌در. یانا طورغان ماده‌لر اسویچنگ اوزنده بولماغان سببلی آنی انگلتره‌دن آلالر. صوگره اوزلری شرپی یاصاب ئلله نیچه میلیون طارتمه‌لرنی بتون دنیاغه طاراتالر. شرپیدن قالا اسویچنگ بیک کوب آغاچلری کاغد یاصارغه کیتمکده اولوب آلتمش یتمشدن آرتق فابریقه‌لر کاغد یاصاو ایله مشغوللر. چوب چارلر وآغاچ واقلریده اشکه کیتوب آنلردن ناچار کاغدلر یاصالا. بونلر کتاب طشلرینه، قاطرغا وغزیته- لرگه کیته‌در. بونلردن باشقه دخی آغاچدن صومالا، قروم، کانیفول شیکللی نرسه‌لرده یاصالا. لکن صومالادن باشقه‌لری اسقاندیناویانگ اوزینه‌گنه کیتوب چیت یرلرگه چغارلمیدر. اسقاندیناویاده صوگ وقتلرده بتون یورتنی تمام اشله‌ب بتروب قویا طورغان زاۋودلر

آچیله باشلادی. شوندی تمام اشله‌نب حاضرله‌نگان یورتلرنی سوتوب
تورلی یرلرگه وحتی آمریقاغه قدر ایلتوب یاکیدن قوروب قویالر.

اوچ یاغندن دیگز ایـله احاطه قیلنوبده، اچنده‌ده زور زور
یلغه‌لر بولغانلقدن اسقاندیناویانڭ دیگز سوداسی غایت ترقی ایتمشدر.
اسقاندیناویانڭ ئلله نیچه مگله‌ب بالقچی کیمه‌لرندن باشقه ۱۲ مڭدن
آرتق سودا کیمه‌لری بار. اسقاندیناویا مملـکتی خلقینه نسبت ایله
قارالغانده کیمه‌گه ایڭ بای بر مملـکتدر. درست، کیمه‌لر انگلتره‌-
ده‌ده بیك کوب. لـکن آنڭ خلقیده اسقاندیناویا خلقندن ئلله نیچه
مرتبه کوبدر. اسویچده، خصوصا نوروپچ خلق اوزلرینڭ ماکغای
تیرلری ایله جیغان آقچه‌لرن بانقه اورنینه کیمه‌لرگه صالدقلرندن
مونڭ کیمه‌چیلك بیك آلغه کیتکان. بیك کوب کیمه‌لر ئلله‌نیچه کشیلرنڭ
اورتاق ملـکلرنده بولوب فائده‌لریده آرالرنده اورتاق بولینه‌در.
شول جهتدن اسقاندیناویانڭ دیگز کیمه‌لری غایت تیز کوبه‌یمکده‌در.
کیمه‌لرنڭ بر آزی اسقاندیناویانڭ اوز صولرنڭ، کوللرنڭ و«فیئورد»-
لرنده یوروب، قالغانلری چیت مملـکتلر آراسنده یورومکده‌در.

اسقاندیناویانڭ خلقی یرینه نسبتاً غایت آز وسیره‌ك بولسه‌ده،
یللق سوداسی ٤٠٠ میلیون روبله‌دن آرتمقده‌در. اسقاندیناویا باشقه
مملـکتلردن، خصوصا انگلتره‌دن یالـکز طوغلغان نرسه‌لرگنه آلوب
شوڭا قارشی اوزینڭ خام اشیاسینی وآغاچ، تیمر، باقر، آغاچ صاوتلر،
پیالا، بالق، صوملا، حیوان، مای، کوکای کبك وباشقه هرتورلی نرسه-
لرینی صاتمقده‌در.

اسقاندیناویانڭ طاوطاشلری آراسنڭ، یالان واورمانلری بوینڭ
هر وقتده یاخشی صورتده قارالوب طورا طورغان بیك کوب گوزه‌ل
یوللر صالنمشدر. لـکن طاولر وکوللر غایت کوب بولدیغندن یوللر
طار وبیك بورغالانوب بتمشدر. قوری یوللرندن باشقه اسقاند-

ینا و یالیلر بیك كوب قانالار آچوب صو یوللریده یاصاغانلر. بوقانا۔ اللرنڭ هر قایوسی غایت گوزه‌ل صورتده یاصالمش اولوب بعضیلری هر كمنی تعجبده قالدرمقده‌در.

یونڭ تیگز سزلگی، بیك یش بولغان شارلاوقلر وطاولر سببلی قانالارنڭ هرقایوسی غایت زور اشلوزلر (بووالر) ایله بوولغان بولوب، كیمه‌لر اوتكان وقتده صولری بیك یوغاریغه كوتاریله‌در. قانالار واشلوزلر غایت جیناق طوتولالر. هرقایوسی یاخشی‌واوڠای صورتده یاصالغانلر. بر- ایكی مینوتده آچیلوب یابلولری ممكن بولغا۔ نلقدن كیمه‌لر اصلا كوتوب طوقتاب طورمیلر. اسقاندیناویاده قانالار وشوسه یوللرندن باشقه دخی تیمر یوللرده بیك كوبدر. خصوصا اسویچده تیمر یوللر بیك كوب وقوییدر. اگر تیمر یوللرنیده خلقینڭ مقدارینه نسبت ایتلوب قاراالسه اسویچ مملكتی تیمریوللرغه ایڭ بای بر مملكت بولوب چقادر.

اسقاندیناویانڭ طوفراغی عموما غیر منبت وهواسی صالقون ایسه‌ده خلقی بیك طریش بولغانلقدن زاۋود وفابریقه‌لرده اشله‌ب، دیگزلرده بالق طوتوب معیشتلری ایچون لازم بولغان مقدارنی طابالر وبیك راحت كون كوره‌لر. آول خلقی یورتلرینڭ اچنده وطشنده بایلق وطوقلق علامتلری كوریلوب طورا. كرستیان یورتلری عمومیتله كیڭ بولا، یاخشی آغاچلردن بنا قیلونا، توبه‌سی صالام یا كه طاقطه ایله یابالر، استینه‌لرن قاره‌غه بوییلر، تره‌زه‌لری زور، ایو اچلری یاقطی بولا، تره‌زه‌لرنده پرده‌لرده كورینوب طورا؛ ایونڭ اچی غایت پاك وگوزه‌ل بولا، ماتور اوستال، اورندق وباشقه یورت جهازلری ایله جیوشدریله؛ استینالرنده تورلی رسملر ولوحه‌لر، اوستال اوستنده هر وقت انجیل وآول معیشتلری حقنده بره‌ر غزته بولونادر. اسقا۔ ندیناویاده آوللر طاراو طاراو اولوب آرالریده بایتاق یراقدر.

اسقاندیناویالیلر اوزلرینڭ عائله‌لری ایله برگه طوروب کوب چغوب یورمیلر و کورشیلری ایله‌ده بایرام کونلرنده کلیساغه بارغانلغنده کوریشه‌لر. اسقاندیناویالیلر ایتنی بیك آز آشیلر. کومه‌چنیده صوخاری قیلوب پشره‌لر. باشقه یاقلرغه نسبتا اسقاندیناویاده اولو بیك آزدر. هرسنه مڭ آدمدن یالـگز ۱۷ - ۱۸ کشیگنه، یعنی روسیه‌ده اولـگاندن ایکی مرتبه کیم اوله‌در.

اسقاندیناویالیلر الوك قاتولیك مذهبنك بولغانلر. صوڭره ۱۷ نچی عصرده، نیمسلر کبك لوتیران مذهبینی قبول ایتکانلر وحاضرنده‌ده بو مملـکتلرده رسمی دین شول لوتیرانلق (پروتستان) مذهبیدر.

اوقو ومعارف اشینه کیلـگانده اسقاندیناویاده بو جهتلر باشقه مملـکتلرگه قاراغانده بیك یاخشی قویولمشدر. زور آوللرنڭ یوقلغی وآوللرنڭ بربرسندن آیرم بولولری سببلی باشده اسقاندیناویاده «کوچمه مکتبلر» کوب ایدی. بومکتبلرنڭ معلملری اوزلرینه تعیین قیلنغان اورنلرده یوروب برەر کریستیاننڭ یورتینه طوقتیلر وشول تیره‌لرده‌گی بالالرنی اوقوتالر، آندن ایکنچی واوچنچی یرلرگه کیته‌لر، بر آزدن صوڭ دخیده اوّلـگی یرلرینه قایتوب بالالرنی امتحان قیلالر وشول روشچه بر یردن بریرگه کوچوب یوریلر ایدی. بو معلملر اوزلرینڭ یاخشیلقلری، اجتهاد وغیرتلری ایله اوقو ومعارف اشینه خلقنڭ بیك تیزلك ایله محبتن جلب ایتکانلر. صوڭره هرطرفده دائمی مکتبلر آچیله باشلاغان. حاضرنده هر آولنڭ برمکتبی بولو مجبوریدر. مکتبلر عادتده شهرنڭ یاکه آولنڭ ایڭ یاخشی یرلرنده صالونالر. اسقاندینا ویانڭ مکتبلری غایت کیڭ، یاقتی وصاف هوالی بولالر. ۸ یاشدن ۱٤ یاشکه قدر هر بالا مکتبکه باررغه مجبوردر. اوقی یازا بلمه‌گانلر پاپاس حضورنده توبه‌گه قبول ایتلمیلر. بالالرنی مکتبکه یبار-مه‌گان آتا آنالر جزا قیلونالر. اسقاندیناویالیلر هر کشی اوزینه

کیره‌ك بولغان نرسه‌لرنی اوزی حاضرله‌و لازمدر فکرنده بولوند۔
قلورندن، مکتبلرنڭ هرتورلی قول اشلرینه اوگره‌تله‌در: ایر بولسون،
قز بولسون مکتبلرده هر بالانی تگه‌رگه، اویوق به‌یله‌رگه، یورت
جهازلری ومیبللر یاصارغه وسائر یورت یر کیره‌گی اشله‌رگه اوگره‌تله‌لر.
ابتدائی مکتبلر اوستنه، بو مملکتده زورلر ایچون یوغاری مکتبلرده
کوبدر. بونلرده نظام وقانونلر، تاریخ، جغرافیا، طبیعیات وزراعت
فنلری وسائر عموم ایچون کیره‌کلی وفائده‌لی بولغان نرسه‌لر حقنده
معلومات بیره‌لر. بونلردن باشقه بونده بیك یاخشی ومنتظم اورطه
مکتبلر هم برنیچه آقادیمیا ودارالفنونلرده بار.

اسقاندیناویا شهرلرینڭ خلقلری بیك کوب بولماسه‌ده بونلر هر
قایوسی کیڭ وسیره‌ك صورتده بنا قیلنمشدر. ایڭ گوزه‌ل شهر
«میلار» کولی بوینده، طاولر واورمانلر آراسنده‌غی «استوقهولم»
بلده‌سیدر. بو شهر برنیچه قانالار وتیمر یوللر ایله دیگزگه طوتاشمش
اولوب، سودا وتجارتی زوردر. استوقهولمده بیك کوب مکتبلر، زور
فابریقه وزاڤودلر، غایت زور وگوزه‌ل پادشاه سرایی، اسویچ قراللری
تاج کیه طورغان ایسکی کلیسا وبیك ایسکی زمانلردن قالغان رسملر،
لوحه‌لر وایسکی کیوملر صاقلانا طورغان موزه خانه بار.

«خریستیانیا» بلده‌سی نورویچنڭ پایتختی بولوب، زورلقده
ایکنچی درجه‌ده، غایت ماتور باغچه‌لی، دارالفنونلی، زور سودالی
بر شهردر.

اسقاندیناویانڭ تیره یاغنده بولغان دیگزلر سایه‌سنده اسقا۔
ندیناویالیلر ایسکیدن بیرلی چیت خلقلر ایله قاتناشوب یورمشلردر.
حاضرگی اسقاندیناویالیلرنڭ بابالری بولغان نورمانلر ایله واریاغلر
اوزلرینڭ کیمه‌لری ایله یاوروپانڭ هر طرفینه باروب طالاب ومملکتلر
ضبط ایتوب یورگانلر. برآز صوڭره آنلر بالطیق دیگزی ساحللرینی آلوب
آندن روسلرنی چقارغانلر وحتی روسیه‌نڭ اصل اوز یرنده بر

آزن ضبط ایتکانلر. لکن روس کنازلرندن آلیکساندر نیۋسکی آنلرنی
جیکوب روسیه طوفراغندن قوغان. فقط، بالطیق دیگزی بویلری
همیشه آنلر قولنده قالغان. صوڭره اسویچ حکومتی تدریجا قوتل‌نوب
بیوك دولتلر درجه‌سینه یتکان وبر نیچه عصرلر شمالی یاوروپاده
ایڭ برنچی حکومت بولوب طورغان. هر نه قدر شولای بولسه‌ده
روس پادشاهسی بیوك پیتر، ایسکی یرلرنی آندن قایتاروب آلور
ایچون اسویچ قرالی اون ایکنچی قارل‌غه صوغش اعلان قیلغان. ۲۱
یل دوام ایتکان بو صوغش باشده روسیه ایچون موفقیتسز بولسه‌ده
صوڭره «پالتاوا» شهری یاننده بیوك پیتر قارلنی بیك نق جیگدی
وشوندن اعتبارا اسویچ ایکنچی درجه دولتلر جمله‌سینه توشوب،
برنچیلك روسیه‌گه کیچدی. اسویچلر بر نیچه مرتبه‌لر یرلرینی
کیری قایتاروب آلورغه طریشوب قاراسه‌لرده صوغشلرنڭ هر قایو-
سنده جیڭلوب دخیده آرتغراق یرلرینی قوللرندن اچقندردیلر. ایڭ
صوڭره‌دن اسویچ مملکتی اسقاندیناویا یارم آطه‌سنده اوزینڭ طبیعی
حدودی دائره‌سینه کروب قالدی. حاضرنده روسیه ایله اسویچ
آره‌سنی «تورنه‌ئو» یلغه‌سی آیرمقده‌در. شول صوغشلردن صوڭ روسیه
ایله اسویچ آره‌سی توزوك بولوب، دوستلق ویاخشی مناسبت دوام
ایتمکده وایکی آره‌ده بولغان یاخشوق زور تجارت بوحسن مناسبتنی
دخیده آرتدرمقده‌در.

اسویچ ایله نورویچ خلقلرندن باشقه دخی یوتلاندیا یارم آطه-
سنده، بالطیق وشمال دیگزلری آراسنده کچکنه آطه‌لرده طوروچی
دانیمارقه‌لیلرده اسقاندیناویا قوملری جمله‌سندندر. وقتیله بتون اسقا-
ندیناویا یارم آطه‌سی دانیمارقه قول آستنده بولغان. لکن الوك
اسویچ وصوڭره نورویچ قطعه‌لری آندن آیرلمشلردر. دانیمارقه‌نڭ
سطحی تیگز، هواسی دیگزلر سایه‌سنده معتدل بولغانغه کوره،

بونده بتون یل بویونچه یم یشل بولوب طورا طورغان بولونلر
کوبدر. بو بولونلرده بیك کوب موگوزلی حیوان کتولری
اوتلاب یوریلر. دانیمارقه‌ده قویی ایمه‌ن وبوك آغاچی اورمانلری
کوبدر. دانیمارقه‌نـك خلقی یاخشـوق طغز اوطورغان بولوب
۷۰۰ مربع میل مسافه‌ده اوچ میلیون قدر خلق یاشامقده‌در. دانیمارقه-
لیلرنك معیشتلری زراعت ومال آصراو ایله‌در. طوفراغی غیر منبت
وقوملی ایسه‌ده فوق العاده اجتهاد ایله قارالدغندن بونك اوزخلقندن
آرتوب چیت یرلرگه صاتارلق آشلق ویمش یتشدرلمکده‌در. آشلقنك
اوزلرندن آرتقانی، دوڭغوز هم موگوزلی حیوانلر باشقه مملکتلرگه
چغاریله. یمشلری وخصوصا چیه واوروکلری بزنك روسیه‌گه کیتریله‌در.
دانیمارقه‌نك فابریقه‌لری غایت آز واوزینه گنه یتارلـکدر. خلقینك
بایلغی، علم ومعارفنك طارالووی جهتندن دانیمارقه یاوروپاده برنچی
مملـکتدر. بونك خلقی عموما دیوب أیتورلك اوقورغه یازارغه بله،
غایت ناموسلی، وجدانلی، یومشاق طبیعتلی، باشقه‌لرنك احتیاجینه
اعتبار ایتوچی وغایت نزاکتلیدرلر. دانیمارقه کریستیانلرینك کیك،
یاقتی وپاك ایولری آلپاوت یورتلرینه اوخشاب طورا. بر نیچه‌شه‌ر
آتلری، صیرلری بولا. ایولرینك اچلرنده گوزه‌ل جهازلر، یاخشی
میبللر، گوزه‌ل لوحه‌لر بولونادر. کریستیانلرنك هرقایوسی دیورلك
بره‌ر غزته آلا؛ حاللیره‌کلری ایکیشه‌ر اوچه‌رنی آلالر. دانیمارقه-
لیلرنك آشاغانلری: کومه‌چ، صیر، مای، کوکای، به‌ره‌نگی، صیر ایتی
وبالقدر. هر وقت اچه طورغان نرسه‌لری قهوه، صرادر. شرابنی
بونده هیچ اچمیلر دیه‌رگه ممکن. دانیمارقه‌نك پایتختی «قوپنهاغ»
بلن‌سی اولوب، تورلی مکتبلری، زاۋود وفابریقه‌لری کوب، تجارتی
یاخشوق زوردر.